

המילחמה המזוהמת

נוכחתי בסיפור זה כאשר קראתי את הטענה שכתב הצהרון חדשות השיג את תצלום תורמת-הכבוד ממזכיר קיבוץ שער-העמקים בדרכי-מירמה. זה לא היה מעשה יפה, אך בן הכת היה בוראי מוחא לו כן.

"אם אתה יכול..."

לרגל הופעת סיפרי אחי, אויבי בבריטניה, הוזמנתי לראיון במחלקה לשידורים בינלאומיים של הבי-בי-סי בבית-בוש בלונדון.

זה היה אמור להיות ראיון ארוך. הוצאתי את המיקטרת שלי ועמדתי להרליקה, כאשר נתקל מבטי בשלט קטן שהיה תלוי על הקיר: "אם אתה יכול להימנע מעישון — אנא עשה זאת". מי יכול לעמוד בפני אדיבות כזאת? החזרתי את המיקטרת לנרתיקה.

"תודה, סרו"

די לבלות כמה ימים בבריטניה כדי ללקות בהלם תרבותי אחרי השיבה.

השבוע נועדה לי פגישה עם מר פלוני, אחד מראשי משרד הביטחון. נסעתי במכוניתי לשער הראשי. חיילת כבת 19, שוטרת צבאית, עצרה אותי.

אמרתי לה שאני מוזמן לפגישה עם פלוני. "תן תעודה שלך", ציוותה החיילת בקול גס. ביקרתי בבריטניה בתריסר מיתקנים מוגנים, ונתקלתי שם באנשי-ביטחון, שוטרים וסגן פקידים-קבלה, שביקשו ממני להודות. הם אמרו "בבקשה", ואחר כך "תודה", וכל מישפט הסתיים במילה "סרו".

החיילת נטלה את התעודה וניגשה לסוכת-השמירה. חיכיתי כמה דקות. היא חזרה כשכסבריפניה חמור. "אתה לא רשום?" אמרה בזעם (אחר כך התברר כי הייתי רשום בשער אחר).

"אולי תואילי לטלפן למר פלוני?" הצעתי.

"חכה": ציוותה החיילת.

היא נזחה אותי וטיפלה בכמה מכוניות אחרות. אחר כך חזרה. "קח רוורס, תמצא לך מקום-חינה, תחזור הנה ברגל ותלפון" פקדה.

היא יכלה גם להציע לי טוס לירח, להחנות שם את המכונית ולחזור. ברדיוס של חצי-קילומטר ממשרד הביטחון אין מקום חניה לזוכב.

אמרתי לה תודה וחזרתי הביתה. איך נוצרת פירחית-כמרים מסוג זה? הצבא לא המציא אותה. היא חונכה כפי שחונכה בנות, בג'הילדים, בכיתה-ספר, ברחוב ובצבא. סיפור עצוב.

הצרו של רינו

רינו צרור, מעורכי חדשות, שהתחיל את דרכו ככתב צעיר בהעולם הזה, פירסם סיפור על מותו של רמי הלפרין, צלם העולם הזה. רמי התחיל לעבוד אצלנו כמה חודשים לפני כן, עם שיחורו משרות סרי. עם פרוץ מלחמת-יום-הכיפורים מיהר אל יחידתו ונהרג בקרב על החווה הסניגית. הוא חייל רק אחרי מותו. תמונתו של רמי היא התצלום היחיד התלוי במערכת העולם הזה. היא מתנוססת מזה 13 שנים מול הכניסה. אנו מצדיעים לו, בליבנו, מדי יום.

בסיפורו מתאר צרור את שיי בתו למערכת, אחרי הקרב על החווה הסניגית, כך:

"אני לא זוכר איך ומתי הגעתי למערכת בתל-אביב. היה יום, היה צהריים, היה אורי אבנרי, היה אורי תבור, היתה חנה המדי כירה, היה אליהו השליח, וכולם ישבו בחדר הגדול ושמו לקראתי. ואחרי ששמחו לקראתי מיששו שאל איפה רמי והתחלתי לבכות כמו ילד ואלי קפץ מן הכיסא ויצא מן החדר ואבנרי אמר לי, תוך כדי שבכתי בכי שאפילו לי קרע את הלב, אבנרי אמר לי, שב ותכתוב את זה. ואני, אינני יודע א א זהו תיאור חיובי או שלילי. האם זה בא להגיד שאני עורך קשוח? שאין לי לב העשוי להיקרע? שלא ישבתי לידו ומירתי בככי כמוהו?"

אני זוכר את הדברים כך: רינו הגיע למערכת וסיפר מה שסיפר. הוא היה מצב היסטרי ומירר בככי, חששתי שמא יתמוטט כליל.

בשביל צרור זה היה הקרב הראשון בחייו. אני ראיתי קרבות הרבה. במשך שנת 1948 אבדו לי רבים ממיטב חבריי. למרתי להתגונן מפני הכאב ולהתגבר עליו.

כשראיתי כי צרור עומד להתמוטט נתתי לו הוראה: שב ותכתוב על הקרב ועל מותו של רמי. זה באמת עזר. הוא נרגע תוך כדי עבודה, ואחר כך מלא תפקיד חשוב במאבק על הצדק בפרשת האלוף שמואל גונן (ג'ורודיש"). העולם הזה תבע אז לאפשר לו להתגונן כראוי. מול פני הליג' הצבאי והצבאי שנערך בו. רינו צרור התמסר לגמרי למאבק למען ג'ורודיש, וכך התגבר על הכאב.

צרור

היה זה ויכוח אופייני בטלוויזיה הישראלית: כל שלושת המשתתפים הצדיקו את מיבצע-סיני. מאיר פעיל אמר הצדיק, מרדכי בראון וחיים ישראלי הצדיקו את המיבצע כולו, תוך הסתמכות על כינוי בן-גוריון ודיין.

שום ויכוח אמיתי לא התנהל ולא יכול היה להתנהל, כי לא הובא למיקרע אף אדם אחד שהתנגד למיבצע או, או המתנגד לו, לפחות ברעבר, היום. האורחים מחו"ל שהובאו למיקרע הסכימו גם הם שישראל השיגה במלחמה זו הישגים מופלגים.

התופעה הפאתטית ביותר במישור היתה דמותו של מוריס בורוד'מונורי, מי שהיה אז שר-הביטחון של צרפת, ידיו הסוציאליסטי של שימרון פרס. ידעתי שהאיש אינו גאון — אך כשראיתיו על המיקרע, לא העליתי על דעתי שהוא אידיוט כה מושלם. מחירי לחשוב שאיש כזה היה אחראי לגורלם של מאות אלפי חיילים צרפתיים!

הגנתם של מאיר פעיל ומרדכי בראון על המיבצע מבטאת את פשיטת-הרגל הרעיונית של השמאל הישראלי. ידידי פעיל,

ממייסדי שלי, וידידי בראון, מראשי ר"ץ, אינם תופסים גם כיום את התוצאות האיומות של מיבצע-סיני מבחינת דמותה של ישראל. הם נשארו שכויים כככלי התפיסה הבן-גוריונית.

הטענה כי מיבצע סיני היה מוצדק וחיוני כדי לפתוח את מיצרי-טיראן היא שיטחית עד להרהים. השאלה היא: האם ניתן היה לפתוח את המיצרים בלי מלחמה? במילים אחרות: האם היתה אז אפשרות להשיג שלום? זוהי השאלה שאי-שש-שמאל אמיתי חייב לשאול.

אין לי שמץ של ספק כי ניתן היה בשנים 1952-1954 לכרות שלום עם גמאל עבראל-נאצר. היו הרבה גישושים מצדו. חשפנו אותם. משה שרת הכריז שאנחנו שקרנים, ועברו שנים עד שהסתבר כי כל מילה שלנו היתה אמת.

בפברואר 1955 שלח בן-גוריון את אריאל שרון להכות במצרים בעזה — בלי שום סיבה מיידית נראית לעין. בקרב, שלא היה אלא שחיטה, נהרגו עשרות חיילים מצריים. אז שוכנע המנהיג המצרי לפנות אל ברית-המועצות, וחל שינוי מהותי במרחב. אך גם לאחר מכן היו גישושים של עבראל-נאצר. בן-גוריון לא היה מעוניין בהם.

המטרת האמיתית של בן-גוריון התגלו כאשר הכריז על "מלכות-ישראל-השלישית", מטולה עד יוטבת (האי טיראן). אולם הוא התקפל כעבור יממה. תחת איום האוליטימטם הגרעיני הסובייטי ו/או האוליטימטם הפוליטי של הנשיא דווייט אייזנהואר.

לשיבוcho של בן-גוריון — השבחה היחידה המגיע לו בפרשה זו — יש לציין כי אחרי שהחליט שאין מנוס מנסיגה, ביצע אותה בגלוי, בראש מורס. בהחלטיות ובלי חוכמות.

הדיבורים של בן-גוריון על "פיתרון גדול", כפוי עליידי ישראל והמעצמות, שבמיסגרתו יסופחו עבר-הירדן לעיראק ודרום-לבנון לישראל, התקום בגדה המערבית. "אוטונומיה" בחסות ישראל — לא היו דיבורים בעלמא. בן-גוריון הגה רעיונות אלה במשך זמן רב וברצינות גמורה, אם כי המתין לשעת-כישור שתאפשר את ביצוע הרבירים. מלחמת-הלבנון של 1982 נבעה ממחשבה בן-גוריונית, וכך גם רעיון-האוטונומיה של מנחם בגין. סיפוח ירדן לעיראק ירד מן הפרק — כאשר חוסלה הממלכה האשמיית בכג'אד.

כפי שאמרתי בשבוע שעבר, במרוך אחר: בן-גוריון חי וקיים, והמדינה מתנהלת גם כיום על הפסים שהוא הגיח.

עשן בלי אש

בסיפרו האוטוביוגרפי סיפר בן הכת, העיתונאי היהודי-האמריקאי המנוח, על מיבצעו העיתונאי הראשון. כשהיה כתב צוער הוטל עליו להשיג את תמונתו של איש שניספה בתאונת-דרכים. כבוא לבית המנוח, מצא את מישפחתו יושבת ומתאבלת. בנייה-משפחה סירבו בהחלט לתת לו תצלום. הכת הצעיר עלה לגג הבית וסגן את הארובה. הדירה התמלאה חי-שימה בעשן. בני מישפחה נבהלו. היה נרמה להם שפרצה שריפה, והם ברוחו מן הדירה.

הכת נכנס לדירה הגטושה, לקח את התצלום והסתלק. על כך זכה בשבחה מפי עורכו.

מלחמת-סיני היתה מלחמה מוזהמת. היא גרמה לאסון היסטורי.

עד אז, היתה לישראל האפשרות — אילו רצתה בכך — להופיע בעולם כמדינה אנטי-אפריאליסטית, אחת המדינות הראשונות בעולם השלישי שפרקו את עול השיעבוד הקולוניאלי במלחמת-שיחורו. (זאת היתה, ער 1948, עמדתו של לח"י, שי

אחד מראשי היה יצחק שמיר). ישראל יכלה להצטרף לרוב האנושות, במיצער של החרות והקירמה.

29 באוקטובר 1956 קבעה ישראל, בצורה מוחלטת וטופית, שמקומה עם המדינות הקולור-ניאליות המלוכלכות ביותר של אתמול. היא הכריזה מלחמת-נצח על הלאומיות הערבית כאשר היא שם.

בן-גוריון

אלג'ירים פתחו בנובמבר 1954 במלחמת-שיחורו מפוארת. הצרפתים, בעיוורונם שלא-יאמן, האמינו כי אין זו מלחמה אמיתית של עם השואף לחרות, אלא קנוניה של גמאל עבראל-נאצר בקאהיר. כדי להמשיך בדיכוי אלג'יריה, יזמו הצרפתים מיבצע שנועד להפיל את עבראל-נאצר. דויד בן-גוריון קיבל על עצמו להוציא את הערמונים הצרפתיים מן האש.

הצד הבריטי היה מטופש עוד יותר. אנתוני אידן ושותפיו בממשלת בריטניה האמינו כי חבורה של גולים מצריים, שרדי המישטר הישן והרקוב, יוכלו לתפוס את השלטון בקאהיר בעזרת כידונים בריטיים, צרפתיים וישראליים.

בן-גוריון הצטרף לקנוניה בנפש חפצה. הסיבה (או האמתלה) היתה הצורך לפתוח את הדרך הימית לנמל אילת. כתירוץ שימשו הפיראיון — איום מלאכותי, שטופח עליידי בן-גוריון עצמו בשרשרת של התקפות שנקראו בשם הכוזב "פעולות תגמול".

היו אלה פרובוקציות מתוכננות של משה דיין, שנועדו לחמם את הגבולות. האיום האמיתי של הפיראיון היה מיוערי.

לדעתי, היה לבן-גוריון מניע הרבה יותר עמוק. הוא ראה כתנועה הלאומית הערבית אויב-נצח. שילטונו של עבראל-נאצר נראה לו כאיום בעצם קיומו. הגיגוד בין המנהיג המצרי הצעיר, הרניאמי ושופע-הקסם ובין בן-גוריון הוקן, העייף, שהתקרב לסוף יכולתו, מילא — לדעתי — מקום מכריע בשיקוליו ובתחושותיו של בן-גוריון.

התוצאה של המלחמה היתה שהעולם השלישי כולו פנה עורף לישראל, שהודתה סופית כמדינה קולוניאלית אירופית. בגלל התליך ההשתחררות של אפריקה ואסיה, שהיה בעיצומו, אחרו התוצאות לכוא. ובמשך כמה שנים יכלה ישראל להשלות את עצמה שהיא רוכשת ידידים בדרהיבשת. אך הנוק לא היה עוד ניתן לתיקון.

דור שלם של ערבים השתכנע סופית כי ישראל היא נטע קולוניאלי וזו כמרתה, אויבת מושבעת לשאיפת הערבים לחרות ולעצמאות.

יש המאמינים כי ההידרדרות התחילה ב-1967, כאשר הפכה ישראל למדינת-כיבוש. אין זו אמת. ההידרדרות התחילה ב-1956, כאשר ישראל הציגה את תעודת-הזוהות שלה כשותפה לעולם הקולוניאלי השוקע, הלבן והמרכא. (וגם זאת היתה, כמובן, תוצאה של תהליכים הרבה יותר מוקדמים).

אם עליי השוואת את מיבצע-סיני של בן-גוריון-דיין-פרס למלחמת-הלבנון של בגין-שרון-רפול, אניד כלי כל היסוס כי מלחמת-סיני היתה הרבה יותר הרסנית, ולא פחות מוזהמת.

גם מבחינת פישעי-המלחמה, עולים פשעיו של רפול ב-1956 לאין שיעור על פשעיו ב-1982. מלחמת-סיני היתה מלחמה מוזהמת גם מבחינה זו.

מבחינה צבאית היתה מלחמת-סיני מיבצע קלוקל. התגלו בו פגמים מחמירים, שטופשו עליידי שיכרון-היצאון ושטיפת-מוח. הצבא המצרי לא נוצח בקרב פניס-אל-בניה, אלא הצטווה בקרב עליידי עבראל-נאצר להסתלק מסיני בנהילות, כדי שלא להיתפס בין צה"ל ובין הכוחות הבריטיים-צרפתיים, שנחתו בעורפו בפורט-סעיד. מומחים צבאיים בעולם, ואחרים מהם גם בארץ, מתחו כבר למחרת היום ביקורת קטלנית על ביצועי צה"ל בפיקוד מלא דיין.

בימים האחרונים מפברקים אצלנו פולחן של צינתה-המיתלה. זאת היתה כישלון אסטרטגי וטאקטי. היא היתה לא רק הצניחה הקרבית הראשונה של צה"ל, אלא גם האחרונה. במיצעי-המיתלה ירדה הצניחה הקרבית מן הפרק הצימיתות, ונשאר רק המיתוס של הצנחן. הצנחנים הפכו מאז לחיל-רגלים מעולה.

באמצע מלחמת-סיני צילצל אליי נתן ילין-מור, וביקש להיפגש איתי באופן כהול. נפגשנו בקפה רוול ברחוב רינוגוף בתל-אביב, בלב שנינו מועקה עמוקה, מפני ששנינו סברנו כי מלחמה זו היא הכרעה היסטורית הרת-אסון. מתוך שיתח זו צמחה תוך כמה שבועות, היוזמה הפוליטית-הרעיונית שקראנו לה הפעולה השמית והמיסמך הקרוי המינשר העברי. זה היה המיסמך שקבע חדי-שמעית כי מקומנו בעולם השלישי, שהתנועה הלאומית הערבית היא בתי-בריתנו הטבעית, וכי יש להקים מדינה פלסטינית לצד מדינת-ישראל.

ילקוט הכזבים

התוכנית מוקד בטלוויזיה על מלחמת-סיני היתה שערוריה מתחילתה ועד סופה.